

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Кафедра теорії початкового навчання

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Завідувач кафедри
теорії початкового навчання

“30” серпня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВВЗ.2.01 Літературознавча пропедевтика в початковій школі

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність 013 Початкова освіта

(шифр і назва напрямку підготовки/спеціальності)

Освітньо-професійна програма: Початкова освіта

(назва освітньої програми)

Факультет/інститут початкової освіти

(назва факультету/інституту)

2019-2020 навчальний рік

Робоча програм з дисципліни «Літературознавча пропедевтика в початковій школі» для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Розробник: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії початкового навчання Г. П. Волошина

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри теорії початкового навчання
Протокол № 2 від 30 серпня 2019 р.

Завідувач кафедри теорії початкового навчання



(підпис)

(Муквіз О. П.)
(прізвище та ініціали)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету початкової освіти

Протокол № 1 від 30 серпня 2019 року

Голова науково-методичної комісії факультету початкової освіти



(підпис)

(Ящук О. М.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>01 Освіта</u> (шифр і назва)	Вибіркова	
Модулів – 1	Спеціальність <u>013 Початкова освіта</u> (шифр і назва)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		–	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання ІНДЗ _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		–	1-й – 2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	Освітній ступінь: <u>магістр</u>	Лекції	
		–	6 год.
		Практичні, семінарські	
		–	6 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		–	108 год.
		Індивідуальні завдання:	
–	–		
Вид контролю:			
–	Залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання –

для заочної форми навчання – 10/90

2. Мета та очікувані результати навчальної дисципліни

Мета курсу: сформувати у майбутніх учителів початкової школи систему знань і практичних умінь та навичок, спрямованих на підвищення ефективності освітнього процесу на уроках читання; практичне ознайомлення з літературознавчими поняттями та елементами літературознавчого аналізу, формування знань з літературознавства, бібліографії, підготовка молодших школярів до уроків літератури в середній школі.

Завдання: У процесі вивчення навчальної дисципліни, відповідно до освітньої програми, студенти мають оволодіти достатнім рівнем предметних компетентностей, необхідних для подальшого професійного зростання, зокрема: оволодіння основними літературознавчими поняттями, шляхами застосування їх у процесі аналізу та інтерпретації художніх творів; аналіз літературних текстів, явищ і фактів у контексті літературного процесу; виявлення специфіки літературних напрямів, течій, шкіл; формування основ теоретико-літературознавчих знань і вмінь встановлювати причиново-наслідкові зв'язки; характеризувати персонажів за їхніми вчинками та висловлювати своє ставлення до них.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

ЗК 6 – здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Володіти практичними способами пошуку, оброблення та аналізу наукової та професійної інформації з використанням сучасних комп'ютерних засобів, хмарних технологій, баз даних і знань.

ЗК 7 – здатність спілкуватися державною мовою. Досконало володіти всіма стилями та жанрами усного і писемного мовлення для комунікації з суб'єктами освітнього процесу, з різними соціальними та професійними групами.

ФК 8 – здатність до критичного мислення, аналізу та синтезу. Аналізувати та критично осмислювати інформацію для вирішення науково-дослідних і практичних завдань у закладах початкової освіти.

ФК 9 – здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Виконувати спеціальні академічні завдання у відповідності до навчальної дисципліни.

ФК 11 – літературознавча. Комплекс індивідуально-особистісних і професійно-діяльнісних якостей, які забезпечують готовність виконувати літературознавчу діяльність.

Очікувані результати навчання:

ПРН 4. Відбирати, аналізувати, критично осмислювати, оцінювати навчальний матеріал/результати наукових досліджень; творчо застосовувати навчальний матеріал/впроваджувати результати наукових досліджень у практиці(ку) освітньої діяльності навчальних закладів.

ПРН 17. Володіти нормами сучасної літературної мови та дотримуватися вимог культури усного й писемного мовлення; здійснювати, підтримувати та змінювати міжособистісну комунікацію з фахової проблематики; доказово і чітко вербально висловлювати думки відповідно до змісту, умов комунікації та адресата, прагнучи при цьому передати своє бачення питання.

ПРН 18. Володіти навичками організації ефективної комунікації в процесі управління/професійної діяльності, демонструвати вміння взаємодіяти з суб'єктами освітнього процесу/зацікавленими особами та впливати на їх поведінку для створення сприятливого соціально-психологічного комунікативного середовища.

ПРН 24. Здійснювати рефлексію власної навчальної/професійної діяльності; володіти навичками самоорганізації, саморозвитку з метою підвищення рівня педагогічної майстерності.

3. Мова навчання:

Мова навчання: українська.

4. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Державні вимоги щодо навчальних досягнень учнів з курсу літературознавча пропедевтика у початковій школі.

Тема 1. Тема та ідея твору, сюжет і композиція. Герой, літературний персонаж, автор твору.

Формування умінь визначати тему та ідею твору, сюжет і композицію та розрізняти такі поняття «літературний персонаж, герой, автор твору».

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Методика формування умінь визначати жанрові особливості та зображувальні можливості художнього твору.

Тема 2. Методика вивчення жанрових особливостей твору. Визначення жанрових особливостей оповідання, казки, байки, вірша, малих жанрів, фольклору.

Тема 3. Мова художнього твору.

Формування умінь розрізняти художні засоби літературного твору: епітети, метафори, синоніми, антоніми, поетичні тропи, одухотворення.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль I. Державні вимоги щодо навчальних досягнень учнів з курсу літературознавча пропедевтика у початковій школі.												
Тема 1. Тема та ідея твору. Сюжет і композиція. Герой, літературний персонаж, автор твору	–	–	–	–	–	–	60	2	4	–	–	54
Разом за змістовим модулем I	–	–	–	–	–	–	60	2	4	–	–	54
Змістовий модуль II. Методика формування умінь визначати жанрові особливості та зображувальні можливості художнього твору												
Тема 2. Методика вивчення жанрових особливостей твору	–	–	–	–	–	–	33	2	1	–	–	30
Тема 3. Мова художнього твору	–	–	–	–	–	–	27	2	1	–	–	24
Разом за змістовим модулем II	–	–	–	–	–	–	60	4	2	–	–	54
Усього годин	–	–	–	–	–	–	120	6	6	–	–	108
Модуль 2												
ІНДЗ	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Усього годин	–	–	–	–	–	–	120	6	6	–	–	108

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Формування уміння визначати тему творів різних жанрів.	1
2.	Формування уміння визначати ідею художнього твору.	1
3.	Розвиток уміння визначати сюжет і композицію художнього твору.	–
4.	Методика вивчення жанрових особливостей оповідання, казки, легенди.	1
5.	Методика вивчення жанрових особливостей вірша, байки, прислів'я і приказки.	–
6.	Мова твору. Засоби художньої виразності.	1
7.	Формування уміння виразно передавати засоби художньої виразності твору.	1
8.	Розвиток творчої діяльності учнів на основі прочитаного.	1
Всього		6

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Розкрити зміст і структуру курсу «Літературознавча пропедевтика» у відповідному розділі «Програми для середньої загальноосвітньої школи 1- 4 класи».	6
2.	Законспектувати основні вимоги до знань, умінь, навичок молодших школярів з розділу «Літературознавча пропедевтика».	4
3.	Розкрити особливості вивчення літературного персонажа та позиції автора художнього твору.	6
4.	Розробити фрагменти уроків вивчення композиції, жанрових особливостей художнього твору.	4
5.	Розробити фрагменти уроків, де показати особливості роботи над мовними засобами при вивченні творів різних жанрів.	6
6.	Проаналізувати чинні підручники з української мови з точки зору наявності в них творів різних жанрів.	5
7.	Розробити словник літературознавчих термінів для учнів початкових класів.	6
8.	Дібрати твори, що вивчаються у початкових класах, (на вибір студентів) де прослідковується позитивне чи негативне ставлення автора до персонажів твору.	6
9.	Дібрати твори, з допомогою яких прослідкувати за роллю та	6

	особливостями вживання у літературних творах синонімів та антонімів.	
10.	Розробити логіку запитань до порівняльної характеристики позитивних і негативних персонажів, головних і другорядних на основі визначеного літературного твору.	4
11.	Піготувати реферат на тему «Літературна гра як засіб аналізу художнього твору».	5
12.	Самостійно визначити тему та ідею оповідань, що вивчаються у 2 класі	5
13.	Самостійно визначити тему та ідею казок, що вивчаються у 2 класі	5
14.	Самостійно визначити тему та ідею байок, що вивчаються у 3 класі	6
15.	Самостійно визначити сюжет і композицію оповідань, що вивчаються у 2 класі	5
16.	Самостійно визначити сюжет і композицію оповідань, що вивчаються у 3 класі	6
17.	Самостійно визначити сюжет і композицію казок, що вивчаються у 2 класі	5
18.	Самостійно визначити сюжет і композицію казок, що вивчаються у 3 класі	5
19.	Самостійно визначити сюжет і композицію байок, що вивчаються у 3 класі	7
20.	Визначити мовні засоби, що використовує автор для створення художнього образу (на прикладі вірша)	6
Разом		108

8. Індивідуальні завдання

ВАРІАНТ 1

1. Методика формування найпростіших уявлень молодших школярів про сюжет і композицію твору.

2. Розробити фрагмент уроку у 3 класі, де учитель разом з учнями працює над визначенням теми літературного твору, що вивчається на уроках.

3. Літературознавчі ігри та методика їх проведення.

ВАРІАНТ 2

1. Методика формування найпростіших уявлень молодших школярів про художній образ-персонаж в епічному творі та художній образ у ліричному

2. Розробити фрагмент уроку в 4 класі, де учні самостійно визначають тему літературного твору (на вибір студентів).

3. Літературна гра як засіб аналізу художнього твору.

ВАРІАНТ 3

1. Методика формування найпростіших уявлень молодших школярів про особливості жанрів художніх творів.

2. Розробити фрагмент уроку, де учитель разом з учнями визначає композицію літературного твору та її значення для розкриття характеру персонажів.

3. Знайти у творах, що вивчаються у початкових класах, (на вибір студентів) де прослідковується позитивне чи негативне ставлення автора до персонажів твору.

ВАРІАНТ 4

1. Методика формування найпростіших уявлень молодших школярів авторську позицію.

2. Розробити фрагмент уроку, де учитель разом з учнями визначає сюжет літературного твору та його значення для розкриття характеру персонажів.

3. Роль та особливості вживання у літературних творах синонімів та антонімів.

ВАРІАНТ 5

1. Методика формування найпростіших уявлень молодших школярів тему та основну думку твору.

2. На основі самостійно вибраного твору визначити його сюжет (експозицію, зав'язку дії, розвиток дії, кульмінацію, розв'язку).

3. Роль та особливості вживання у літературних творах синонімів та антонімів.

ВАРІАНТ 6

1. Методика формування найпростіших уявлень молодших школярів про мову художнього твору.

2. Розробити фрагмент уроку спостереження за описом зовнішності художнього образу.

3. Архаїзми та неологізми та їх роль у літературному творі.

ВАРІАНТ 7

1. Методика формування умінь передавати засоби художньої виразності та емоційно-оцінне ставлення читача до змісту твору.

2. Сформулювати логіку запитань до порівняльної характеристики позитивних і негативних персонажів, головних і другорядних на основі визначеного літературного твору.

3. Дібрати ігри до формування поняття *мова літературного твору*.

9. Методи навчання

Словесні (розповідь, бесіда, лекція тощо). наочні (ілюстрація, демонстрація тощо), практичні методи, репродуктивний метод, частково-пошуковий метод, самостійна робота студентів, розв'язування творчих завдань, інтерактивні методи навчання, дидактичні ігри, технологія розвитку критичного мислення тощо.

10. Методи контролю

Усне опитування, письмове тестування, захист ІНДЗ, написання есе, перевірка виконання самостійної роботи, підготовка та захист реферату, критична оцінка опрацьованої літератури, письмове міркування, самооцінювання, взаємооцінювання, залік.

11. Критерії оцінювання результатів навчання

Низький рівень (незадовільно). Студент не описує явища, не виявляє знання і розуміння основних положень теми.

Середній рівень (задовільно). Студент описує явища, без пояснень наводить приклади, що ґрунтуються на власних спостереженнях, матеріалах підручника, розповідях викладача, виявляє знання і розуміння основних положень (законів, теорій) розв'язує прості задачі, які не складаються з під задач.

Достатній рівень (добре). Студент може застосовувати знання в стандартних ситуаціях, з допомогою викладача аналізує одержані результати під час розв'язування задачі. Уміє пояснити явища, здійснювати аналіз, узагальнювати знання, систематизувати їх, робити висновки.

Високий рівень (відмінно). Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує його на практиці в стандартних ситуаціях (виконання завдань, практичних робіт), наводить аргументи на підставі своїх думок. Студент самостійно оцінює різні явища, факти, виявляючи особисту позицію щодо них, знаходить джерела Інформації і використовує одержані знання і уміння під час виконання практичних завдань.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота					Сума
Змістовий модуль I		Змістовий модуль II			
Т 1	МК	Т 2	Т 3	МК	100
15	25	15	15	30	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Конспекти лекцій, методичні розробки до проведення практичних занять, навчальні посібники, нормативні документи, питання тестового контролю як у паперовому варіанті, так і в електронному, який розміщений у системі Moodle.

14. Рекомендована література:

Основна

1. Волошина Г. П. Особливості уроків читання та літературознавча пропедевтика у початковій школі. Умань. ПП. Жовтий, 2011, 120 с.
2. Волошина Г. П. «Літературознавча пропедевтика» у підготовці вчителя сучасної початкової школи» Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Педагогічні науки. №14. 2012 –С. 38.
3. Воронова Г. О. Формування творчої особистості засобами слова // Початкове навчання та виховання. - 2006. - № 31. - С. 7-10.
4. Гордіюк Н. Особливості сприймання художніх текстів молодшими школярами // Мандрівець. - 2000. - № 3-4. - С. 75-78.
5. Державний стандарт освіти. Словесність. Читання // Початкова школа. - 2001. - № 1. - С. 4-6.
6. Джежелей О.В. Літературна освіта молодших школярів // Початкова школа. - 1994. - № 1. - С. 12-14.
7. Жиганова О. Навчання правильного, свідомого, виразного читання // Початкова освіта. - 2004. - № 4. - С. 7-9.
8. Іванова Л. І. Ігрова діяльність молодших школярів як засіб формування літературних понять на уроці читання // Українська мова і література в школі. - 2003. - №4. - С. 31-34.
9. Іванова Л. І. Літературні ігри та розваги на уроках читання: Збірник літературних ігор. - Рівне: ІМЦ, 1995.
10. Іванова Л. І., Петух О. Літературознавча робота у 1-4 класах // Початкова освіта. - 2006. - № 8. - С. 13-16.
11. Іванова Л. І. Літературознавча пропедевтика в початковій школі // Початкова освіта. - 2006. - №8. - С. 3. - Методичний порадник. Вип.2.
12. Коба В. І. Розвиток навичок читання, уміння працювати з книгою як засіб розумового виховання учнів // Початкове навчання та виховання. - 2005.- № 29-30. - С. 3-14.
13. Мартиненко В. Робота з дитячою книжкою // Початкова школа. - 2001. - №6. - С. 42-57.
14. Мовчун А. Запрошуємо у світ літературних термінів // Початкова школа. - 2004. - № 10. - С. 55-58.
15. Науменко В. Літературний розвиток молодших школярів: Формування вміння сприймати фольклорні твори// Початкова освіта. - 2003. - Листопад. - №43. - С. 2-3.
16. Пелешок Е., Шевчук Т. Особливості аналізу художнього твору на уроках читання у 3-4 класах // Початкова школа. - 2002. - № 12. - С. 16-18.

17. Програма середньої загальноосвітньої школи 1-4 класи. - К.: Початкова школа, 2017. - 256 с.

18. Савченко О. Я. Методика читання у початкових класах.- К.: Освіта, 2007.- 250 с.

19. Савченко О. Я. Підготовка учнів до сприймання нових художніх творів на уроках українського читання // Початкова школа. - 1990. - № 3. - С. 12-17.

20. Савченко О. Я. Сучасний урок у початкових класах. - К.: Магістр. - S, 1997. - 256 с.

21. Явоненко М. Розвиток уяви та літературних здібностей молодших школярів // Початкова школа. - 2003. - № 3. - С. 14-18.

Допоміжна

1. Жиганова О. Навчання правильного, свідомого, виразного читання // Початкова освіта. - 2004. - № 4. - С. 7-9.

2. Методика викладання української мови в початкових класах / За ред. С.І. Дорошенка. - К.: Вища школа, 1992. - 398 с.

3. Павлів В. Загублений світ дитячої казки // Політика і культура. - 2000. - №1. - С. 46-47.

4. Почупайло О. Програма формування читацьких умінь у школярів // Початкова школа. - 1997. - № 10. - С. 29-38.

15. Інформаційні ресурси

https://www.president.gov.ua	Офіційне партнерство Президента України
www.mon.gov.ua	Міністерство освіти і науки України
http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi	Сайт Верховної Ради України
http://www.nau.kiev.ua	Сайт ЗАТ «Інформтехнологія»
www.liga.net	Законодавство, новини, договори...
http://www.library.kr.ua/libworld/elib.html	Бібліотеки в Інтернеті
http://www.nbuv.gov.ua/	Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
http://www.nbuv.gov.ua/eb/ep.html	Електронний фонд наукових публікацій (Київ)
http://www.infociti.kiev.ua/	InfoCiti (Київ) Тексти з комп'ютерних технологій
http://lib.meta.ua/	Бібліотека на Meta.ua (Харків)
http://www.utoronto.ca/elul/	Електронна бібліотека української літератури (Канада)
http://www.library.edu-ua.net/	Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського (Київ)
http://www.gntb.n-t.org/	Державна науково-технічна бібліотека України (Київ)
http://www.4uth.gov.ua/	Державна бібліотека України для юнацтва (Київ)
http://www.nplu.kiev.ua/	Національна парламентська бібліотека України (Київ)
https://dls.udpu.edu.ua/	Інформаційно-освітнє середовище для студентів очної та заочної (дистанційної) форм навчання